

Datum

22 augustus 2025

Onderwerp

VNG over CD Jeugdbeleid 2 september

Geachte dames en heren,

Op 2 september debatteert u met de staatssecretarissen Struycken en Tielen over het jeugdbeleid en de jeugdbescherming. Het debat zou oorspronkelijk plaatsvinden op 19 juni maar is uitgesteld. In aanloop naar die datum hebben wij u al van de gemeentelijke aandachtspunten op de hoogte gesteld. Bij deze brengen wij ze opnieuw onder uw aandacht, waarbij we voor zover nodig onze informatie hebben geactualiseerd.

Onze hoofdpunten zijn:

1. Voorjaarsnota biedt verlichting, maar financiële onzekerheid blijft. Financiële compensatie voor de jaren 2023-2024 in de begroting 2026 is noodzakelijk evenals duidelijkheid voor de periode na 2028. Daarmee is jeugdzorg ook een onderwerp voor de formatie;
2. Reikwijdte: durf scherpe keuzes te maken;
3. Transformatie Jeugdhulp kan alleen in samenhang met brede sociale domein – gezin, school & samenleving. Draai de bezuinigingen op het funderend onderwijs terug;
4. Voorkom dat de beweging Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming stopt: stel voor '26 70 mln. beschikbaar en maak in formatie afspraken over het budget van 280 mln. voor de periode '27-'30.

Politieke situatie mag niet ten koste gaan van onze jeugd

De huidige politieke situatie zorgt voor onzekerheid. Het is echter van groot belang te voorkomen dat de ondersteuning van kwetsbare inwoners gaat haperen. De opgave voor jeugd blijft groot en urgent. Er is inhoudelijk en financieel geen tijd voor vertraging, zeker aangezien het kabinet alleen voor de jaren 2025-2027 een enigszins realistisch financieel kader biedt.

De bij de Voorjaarsnota toegekende middelen voor deze jaren, volgend op het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd, geven enige verlichting. Daarvoor zijn wij het kabinet erkentelijk. Maar ze bieden nog niet de (structurele) oplossing die nodig is. Om daadwerkelijk stappen te kunnen zetten in de transformatie, is het om te beginnen cruciaal dat de tekorten over 2023-2024 op Prinsjesdag alsnog worden gecompenseerd. Naar de toekomst toe zijn ook scherpe keuzes nodig, onder meer waar het gaat om de reikwijdte van de jeugdhulpplicht. Ook robuuste financiering voor andere domeinen is essentieel. Momenteel hebben we grote zorgen over

het effect van de ongerichte bezuinigingen in het onderwijs en de toenemende bestaansonzekerheid voor (kwetsbare) kinderen en jongeren. Voor deze samenhang vragen wij – in lijn met het advies van de Deskundigencommissie – uw aandacht. Tot slot wijzen wij u op de urgentie die wij voelen rondom het Toekomstscenario. Om deze ontwikkelrichting verder te brengen, is het van groot belang dat de benodigde transitie-middelen die in de Voorjaarsnota niet zijn toegekend alsnog worden gevonden. Hieronder lichten wij onze aandachtspunten nader toe.

1. Voorjaarsnota biedt verlichting, maar financiële onzekerheid blijft

De afgelopen periode hebben het kabinet en de VNG intensief overlegd over de (financiële) opvolging van het advies van de Deskundigencommissie. Wij waarderen het dat het kabinet, ondanks de schaarste en andere financiële uitdagingen, substantieel extra middelen voor gemeenten beschikbaar stelt. Daarmee is de financiële klem voor gemeenten voor de jaren 2025 tot en met 2027 voor een aanzienlijk deel weggenomen.

De Voorjaarsnota biedt echter geen volledige of structurele oplossing. Zo zijn er nog geen middelen gevonden om gemeenten te compenseren voor (de helft van) de tekorten over 2023 en 2024. Voor gemeenten is het van groot belang dat het kabinet hiervoor uiterlijk bij de [augustusbesluitvorming](#) alsnog een mogelijkheid vindt. De middelen zijn essentieel om de inzet op de transformatie te continueren en het jeugdstelsel te versterken, bijvoorbeeld met de verdere ontwikkeling van lokale teams. De VNG onderneemt juridische stappen als deze kosten onverhoopt toch niet gecompenseerd worden.

Ook op de langere termijn hangt er grote financiële onzekerheid boven het jeugddomein vanaf 2028 omdat de afspraken van afgelopen voorjaar maar tot 2027 reiken. Daarom is de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028 één van de onderwerpen van het vervolgonderzoek van de Deskundigencommissie. Het is echter verstandiger al bij de formatie te zorgen voor een uitvoerbaar en realistisch kader voor de uitvoering van de jeugdzorg vanaf 2028.

Dat betekent:

- De noodzaak tot financiële compensatie voor de jaren 2023-2024 in de begroting 2026, zodat voldoende financiële ruimte ontstaat om gedegen stappen te zetten in de gewenste transformatie;
- Regel in de formatie een uitvoerbaar en realistisch kader voor na 2028.

2. Durf scherpe keuzes te maken over reikwijdte

De reikwijdte van de jeugdhulpplicht is momenteel niet helder afgebakend: het open karakter van de Jeugdwet veroorzaakt onduidelijkheid over de mogelijkheden voor gemeenten om hulp te kunnen of mogen begrenzen. Het staat buiten kijf dat (kwetsbare) kinderen en jeugdigen hulp moeten krijgen, die zo licht als mogelijk en zo zwaar is als nodig. Maar zoals we hierboven al aangaven: om het jeugdstelsel beheersbaar te maken, zijn – gezien de schaarste aan mensen en middelen – scherpe keuzes nodig.

Het rijk werkt momenteel aan wetgeving over de reikwijdte. Voor gemeenten is het van groot belang dat dit leidt tot een juridisch en organisatorisch instrumentarium waarmee zij effectief op de beoogde krimp en transformatie kunnen sturen. De huidige structuur van beschikkingen voor zorgproducten werkt daarbij belemmerend. Als scherpe keuzes uitblijven, bestaat het risico dat de druk op de (zwaardere) jeugdhulptrajecten juist toeneemt en de door het kabinet beoogde besparingen niet haalbaar zijn.

Hoewel de wetgeving later nog in consultatie gaat, delen wij alvast de volgende aandachtspunten met u:

- Zorg ervoor dat de wetgeving daadwerkelijk helpt in het inperken van de grote groei van de individuele jeugdhulp;
- Voorkom dat de wetgeving leidt tot het (verder) formaliseren en normeren van lokale voorzieningen in de pedagogische en sociale basis. Dit kan juist leiden tot een rem op de transformatie en een verhoogd beroep op (specialistische) hulp;
- Overweeg de mogelijkheden om – met behoud van rechtszekerheid voor onze inwoners – beschikkingsvrij werken mogelijk te maken voor hulp door en rondom lokale teams als algemene voorziening. Het is noodzakelijk dat er ruimte is om te doen wat nodig is, vanuit het samenspel van formele en informele hulpbronnen rondom de inwoner;
- Houd er rekening mee dat, zoals de Deskundigencommissie ook benoemt, de veronderstelde mogelijke besparing zich pas met vertraging manifesteert.

3. Transformatie Jeugdhulp kan alleen in samenhang met brede sociale domein – gezin, school, samenleving

Een van de conclusies van de Deskundigencommissie luidt dat de Hervormingsagenda weliswaar een wezenlijke rol speelt in de transformatie van de jeugdhulp, maar dat de oplossing voor de grote vraag vooral in de systemen buiten de jeugdzorg ligt: in het gezin, op school en in de samenleving. Dit vraagt om aandacht voor onder meer woon- en bestaanszekerheid, voor GGZ-problematiek bij ouders en voor een goede verbinding met het onderwijs. Zo pleit de Deskundigencommissie voor een laagdrempelige basisinfrastructuur op scholen waar de verbinding tussen onderwijs, hulp en ondersteuning geborgd wordt. In het versterken van de lokale steunstructuren speelt de school immers een fundamentele rol.

Helaas moeten we constateren dat er in de Voorjaarsnota juist voor is gekozen om flink te bezuinigen op het onderwijs. Gelukkig is de bezuiniging op de Onderwijskansenregeling in het Voortgezet Onderwijs afgewend. Maar andere voorgenomen bezuinigingen, zoals de korting op de SPUK (specifieke uitkering) onderwijsachterstandenbeleid, school en omgeving, basisvaardigheden gaan gewoon door. In totaliteit gaat het nog steeds om vele tientallen miljoenen extra onderwijsbezuinigingen (zie ook een [eerdere inbreng van gemeenten en onderwijsorganisaties](#)). Het betekent dat zo'n 5000 kinderen niet meer in aanmerking kunnen komen voor voorschoolse educatie. Daarmee raken deze bezuinigingen vooral de meest kwetsbare kinderen, jongeren en gezinnen; juist de groep die je laagdrempelige ondersteuning wilt bieden, om verergering van de

problemen (en instroom in de jeugdhulp) te voorkomen. Dit gebrek aan integraliteit staat haaks op de afspraken in de Hervormingsagenda Jeugd, is voor kinderen en jongeren onwenselijk en kost de samenleving uiteindelijk méér geld.

Wij roepen u daarom op:

- Oog te houden voor de samenhang tussen jeugdhulp en aanpalende domeinen, vanuit de gedachte dat een robuuste, samenhangende agenda randvoorwaarde is om kinderen en jongeren écht te helpen en het jeugdstelsel beheersbaar te houden;
- Stil te staan bij het effect van bezuinigingen elders in het sociaal domein op (de instroom in) de jeugdhulp en in het bijzonder aan te dringen op het terugdraaien van de bezuinigingen op het funderend onderwijs.

4. Voorkom dat de beweging Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming stopt

Er is een urgente noodzaak om de hulp en bescherming bij huiselijk geweld en kindermishandeling te veranderen. Iedere dag dat we hiermee wachten, worden meer mensen de dupe van het huidige ingewikkelde stelsel. Professionals die binnen dit stelsel hun werk goed doen (volgens de regels en protocollen) kunnen vaak niet het goede doen voor gezinnen. Of het nu gaat om kindermishandeling, stalking, femicide of ouderenmishandeling, te vaak schieten hulp en bescherming tekort.

Dat het beter kan, zien we al geruime tijd in de proeftuinen van het Toekomstscenario. Zo blijkt met die nieuwe werkwijze de inzet van gedwongen maatregelen veel minder vaak nodig. Geïnspireerd door die proeftuinen, steken steeds meer gemeenten hun nek uit voor kwetsbare gezinnen en huishoudens en starten als beproevende regio. Vaak beginnen zij bij het verstevigen van het lokale team in het werken met veiligheidsproblematiek.

Lokale teams kunnen dit echter niet alleen, dat is te risicovol. Zij hebben een regionaal veiligheidsteam naast zich nodig dat vanuit een eenduidige opdracht expertise en bevoegdheden toevoegt waar nodig. Daarvoor moeten we afscheid nemen van de huidige estafette van achter elkaar werkende organisaties en deze samenvoegen tot een regionaal veiligheidsteam. Zodoende komt er ruimte voor de nieuwe manier van werken waardoor gezinnen weer grip en overzicht krijgen, niet telkens opnieuw hun verhaal hoeven te doen, daadwerkelijk geholpen worden en niet telkens opnieuw op wachtlijsten belanden.

Voor de wet- en stelselwijziging die hiervoor nodig is, zijn de staatssecretarissen Struycken en Tielen aan zet. In november 2024 is daarom de ontwikkelrichting voor het regionaal veiligheidsteam bepaald en die is in mei opnieuw bevestigd. Knelpunt is nu echter dat met de Voorjaarsnota de benodigde transitiemiddelen (€ 350 miljoen verdeeld over vijf jaar) *niet* beschikbaar zijn gesteld. En nu het kabinet gevallen is, vrezen wij dat dit financiële vraagstuk doorgeschoven wordt naar een nieuw kabinet.

Dit uitstel valt gemeenten zwaar. Zij zijn al vijf jaar aan het ontwikkelen en beproeven en moeten nu een nog langere periode overbruggen tot de nieuwe wet in werking treedt. Gemeenten hebben nu te maken met de kosten van twee naast elkaar functionerende praktijken. Terwijl ook de maatschappelijke en financiële lasten, veroorzaakt door het huidige stelsel, zwaar wegen voor gemeenten.

Terugvallen op het huidige stelsel is geen optie voor gemeenten, ook als de transitiemiddelen niet beschikbaar komen. Fundamentele verandering is nodig om de bescherming en hulp bij huiselijk geweld en kindermishandeling te verbeteren, maar ook om hoge kosten voor gemeenten te voorkomen door de tekortschietende effectiviteit en efficiency van het stelsel.

Kortom: gemeenten zien dat de hulp en bescherming bij huiselijk geweld en kindermishandeling beter moet en kan. Wij roepen daarom op het voor gemeenten mogelijk te maken om de beweging van het Toekomstscenario vast te houden, door zo snel mogelijk middelen voor de transitie beschikbaar te stellen en het wetstraject in gang te zetten. Wanneer dit onverhoopt niet mogelijk is, is een plan nodig dat inzichtelijk maakt op welke manier en in welk tempo we de vastgestelde ontwikkelrichting en de bredere ambitie van het Toekomstscenario in samenwerking met het rijk gaan realiseren.

Wij vragen u daarom:

- De staatsecretaris op te roepen om voor 2026 70 miljoen aan benodigde incidentele transitiemiddelen beschikbaar te stellen, gekoppeld aan de inzet om de jaarschijven 2027-2030 – totaal 280 miljoen – in de formatie te regelen;

De staatsecretaris op te roepen duidelijkheid te geven op welke manier en in welk tempo de vastgestelde ontwikkelrichting en de bredere ambitie van het Toekomstscenario gerealiseerd gaan worden wanneer deze transitiemiddelen onverhoopt niet beschikbaar komen.